

L'edat d'or de la retina: noves perspectives terapèutiques

La edad de oro de la retina: nuevas perspectivas terapéuticas

Marc Figueras Roca

Hospital Clínic de Barcelona. Barcelona.

Correspondencia:

Marc Figueras Roca

E-mail: MAFIGUER@clinic.cat

En les darreres dècades, el tractament de les malalties de la retina ha evolucionat de manera vertiginosa. No fa gaire, el nostre arsenal terapèutic era escàs i els resultats, sovint, descoratjadors. Avui, en canvi, ens trobem davant d'un moment històric que, amb tota justícia, podem qualificar com l'edat d'or de la retina: mai abans havíem disposat d'un ventall tan ampli d'eines diagnòstiques i terapèutiques amb capacitat real de modificar el pronòstic visual dels pacients.

La irrupció dels agents antiangiogènics intravítreos va transformar de manera radical el tractament de la degeneració macular associada a l'edat i de l'edema macular d'origen vascular. A aquesta autèntica revolució s'hi van afegir els dispositius intraoculars d'alliberament sostingut de fàrmacs antiinflamatoris. El que inicialment semblava un recurs limitat es va consolidar com un canvi de paradigma, aplicable a un nombre creixent d'afeccions oculars.

Tanmateix, hi havia el risc que el tractament de la retina morís d'èxit. Havíem aconseguit cronificar, que no pas curar, un conjunt de malalties que exigien tractaments continus i d'alta freqüència, sovint mensuals, per preservar la visió. Els costos es van disparar de manera exponencial, tant en consum farmacèutic com en recursos humans i estructurals, amb una càrrega afegida per a pacients i famílies. L'accessibilitat als tractaments era tot un repte per al conjunt del món sanitari. Les millores organitzatives, com la instauració de

En las últimas décadas, el tratamiento de las enfermedades de la retina ha evolucionado de manera vertiginosa. No hace mucho, nuestro arsenal terapéutico era escaso y los resultados, a menudo, desalentadores. Hoy, en cambio, nos encontramos ante un momento histórico que, con toda justicia, podemos calificar como la edad de oro de la retina: nunca antes habíamos dispuesto de un abanico tan amplio de herramientas diagnósticas y terapéuticas con capacidad real de modificar el pronóstico visual de los pacientes.

La irrupción de los agentes antiangiogénicos intravítreos transformó de manera radical el tratamiento de la degeneración macular asociada en la edad y del edema macular de origen vascular. A esta auténtica revolución se añadieron los dispositivos intraoculares de liberación sostenida de fármacos antiinflamatorios. El que inicialmente parecía un recurso limitado se consolidó como un cambio de paradigma, aplicable a un número creciente de afecciones oculares.

Aun así, había el riesgo de que el tratamiento de la retina muriera de éxito. Habíamos conseguido cronificar, no curar, un conjunto de enfermedades que exigían tratamientos continuos y de alta frecuencia, a menudo mensuales, para preservar la visión. Los costes se dispararon de manera exponencial, tanto en consumo farmacéutico como en recursos humanos y estructurales, con una carga añadida para pacientes y familias. La accesibilidad a los tratamientos era todo un reto para el conjunto del mundo sanitario. Las mejoras organizativas,

circuits d'acte únic, van permetre optimitzar l'assistència, però no prou per compensar la creixent incidència i prevalença d'aquestes patologies, estretament lligades a l'envel·liment poblacional i a les malalties metabòliques.

Els darrers anys, però, han marcat l'inici d'un temps millor. Les noves molècules i formulacions intravítries d'acció prolongada permeten reduir la freqüència d'administració, alleugerint la càrrega assistencial i millorant l'adherència i la qualitat de vida dels pacients. La millora en la presentació dels fàrmacs i uns costos progressivament més competitius han contribuït a maximitzar els beneficis d'aquest arsenal terapèutic.

En paral·lel, la teràpia gènica ha deixat de ser un projecte llunyà per esdevenir una realitat clínica en determinades distrofies hereditàries, i s'explora activament en malalties més prevalents. L'ús de vectors virals més segurs i eficients obre la porta no només a frenar la progressió de processos degeneratius, sinó també a restaurar funcions visuals. Encara ens trobem als inicis, però els resultats preliminars són esperançadors i apunten cap a una medicina més personalitzada i duradora. Alhora, la convergència entre biotecnologia, enginyeria i oftalmologia fa pensar que, en un futur no gaire llunyà, disposarem d'estratègies menys invasives, més eficients i millor adaptades a les necessitats individuals de cada pacient.

En conjunt, vivim un moment únic en la història de les malalties de la retina. Allò que fins fa pocs anys era un territori clínicament advers i amb opcions molt limitades s'ha transformat en un espai d'innovació constant, amb perspectives que semblaven inabastables. El nostre repte com a comunitat científica és incorporar aquests avenços amb rigor, garantir-ne l'accessibilitat i equitat, i formar-nos per aprofitar-ne tot el potencial. El 56è Congrés de la Societat Catalana d'Oftalmologia serà, sens dubte, un marc privilegiat per al debat i la formació al voltant d'aquestes noves realitats.

No hi ha dubte: som en l'edat d'or de la retina. I el més estimulant és que el millor encara està per venir.

como la instauración de circuitos de acto único, permitieron optimizar la asistencia, pero no lo suficiente como para compensar la creciente incidencia y prevalencia de estas patologías, estrechamente ligadas al envejecimiento poblacional y a las enfermedades metabólicas.

Sin embargo, los últimos años han marcado el inicio de un tiempo mejor. Las nuevas moléculas y formulaciones intravítreas de acción prolongada permiten reducir la frecuencia de administración, aligerando la carga asistencial y mejorando la adherencia y la calidad de vida de los pacientes. La mejora en la presentación de los fármacos y unos costes progresivamente más competitivos han contribuido a maximizar los beneficios de este arsenal terapéutico.

En paralelo, la terapia génica ha dejado de ser un proyecto lejano por devenir una realidad clínica en determinadas distrofias hereditarias, y se explora activamente en enfermedades más prevalentes. El uso de vectores virales más seguros y eficientes abre la puerta no solo a frenar la progresión de procesos degenerativos, sino también a restaurar funciones visuales. Todavía nos encontramos a los inicios, pero los resultados preliminares son esperanzadores y apuntan hacia una medicina más personalizada y duradera. A su vez, la convergencia entre biotecnología, ingeniería y oftalmología hace pensar que, en un futuro no muy lejano, dispondremos de estrategias menos invasivas, más eficientes y mejor adaptadas a las necesidades individuales de cada paciente.

En conjunto, vivimos un momento único en la historia de las enfermedades de la retina. Aquello que hasta hace pocos años era un territorio clínicamente adverso y con opciones muy limitadas se ha transformado en un espacio de innovación constante, con perspectivas que parecían inabarcables. Nuestro reto como comunidad científica es incorporar estos adelantos con rigor, garantizar la accesibilidad y equidad, y formarnos para aprovechar todo el potencial. El 56.º Congreso de la Sociedad Catalana d'Oftalmología será, sin duda, un marco privilegiado para el debate y la formación alrededor de estas nuevas realidades.

No hay duda: estamos en la edad de oro de la retina. Y lo más estimulante es que lo mejor todavía está por venir.